

НОВА МУЗИКА

НОВА ЕНЕРГИЈА ЗА НОВИ ЗВУК

марина николић
миљеновић

Последњих месеци примећује се у дневној и периодичној штампи једна појава која ће ускоро постати својерсна уметност. Реч је о критичким коментарима који се односе на збивања у београдском музичком животу. Наиме у њима се вешто плају на све што се у музици догађа или не догађа — са разлогом или из већ ustalеног манира. Чињеница је да Београд тешко и споро мења свој музички идентитет. Али, исти тако огорчени критичари превидју да није баш сва тако црно, што доказује група младих београдских уметника која се већ неколико година беокомпромисно (али, без плавања) залаже за неки нови, другачији концепт музике, чиме се полако, али сигурно руши досадашња крута музичка хијерархија коју често упоређују са учмалом жабокречином (што је свакако поразно поређење за тако племениту, хуману и надавше апстрактну уметност као што је музика).

Ових дана Београд је пријатно изненадио поклонике савремене музике едницјом плоча (три LP D001-003), насталих у кооперацији Диско-Студентски културни центар. Ови за наше прилике историјски албуми, представљају тек део напора, залагања, стваралачтва и високе уметничке свести поменуте групе младих уметника која делује под окриљем Студентског културног центра. Реч је о уметницима који сачињавају **Ансамбл за другу нову музику**, група **Опус 4**, и пијанисткиња **Наде Колуџија**. Сви они већ неколико година уназад доследно реализују програмску концепцију музичке редакције СКЦа, која претпоставља афирмисање стваралачтва младих аутора заинтересованих за нове могућности рада у оквиру музичког медија (као и ван њега, у смислу комбиновања музичког са другим медијима, односно, проширеног медија); из тога је дале произашло окупљање уметника млађе генерације, који су у међусобним контактима почели да остварују

континуитет стваралачког рада. Најновији резултати тог рада урезани су и на стравичне поменуте серије плоча које обухватају радове чланова групе **Опус 4** (дупли LPD001), композицији **Johna Cagea** за препарирани клавир у интерпретацији **Наде Колуџије** (дупли LPD002), док на трећем (LPD003) **Ансамбл за другу нову музику** изводи цела **Роберта Морана**, **Владимира Тошћа** и **Милимира Драшковића**.

Како звучи Опус 4

Групу **Опус 4** сачињавају четворина аутора — **Драшковић Милимир**, **Лазаров Миодраг**, **Пасху**, **Мирослав Миша Савић** и **Владимир Тошћ** — које везује пре свега основна естетска нит (супротстављање догматизму и схематизму академског духа као основног обележја београдског ретардираног музичког живота), из које сваки члан групе испреда музичког ткиво са личним печатом.

Тако се, на пример, **Владимир Тошћ** представља делом **Mélange** за клавир, тимпан, гонг и чинелу, које је базирано на редукцији изражајних средстава и истовременом развијању појединих параметара звука (боја, висине, трајање, итд.) понаособ. Осим тога, **Тошћ** на корицама плоче експонира једну од битних карактеристика свога рада: својерсну музичку графику која заправо представља архитектуралну организацију поменутих параметара звука, односно апстрактну ликовну аналогију звука.

Tape Orchestration "Record" **Милимира Драшковића** иако делује као статичан звук, заправо представља занимљиво укрштање „деве“ и „десне“ групе дувачког оркестра, чиме је имплицитно одређена архитектонска структура.

Фоносерије-Идентитети/динамичких структура, **Миодрага Лазарова Пасху**, су на многе од присутних на промоцији ових плоча одржаној недавно у СКЦу, деловале шокантно. Међутим, реч је о сасвим једноставној замисли аутора да одређене динамичке нијансе (као што су на пример форте или пиано), изговара аналогним интензитетом.

Слична идеја је изражена и у другом делу овог аутора — **Фоносерије-Идентитети/прекомерних трослука** — где се овај специфичан хармонски склоп свира у приближно једнаком трајању и у једнаким динамичким односима. Сличност се, наиме, изражава у извесној концептуалистичкој замисли **Пасху**, да сам извођач одређује трајање оба дела, тако да она никад нису коначна, будући да зависи од тренутне одлуке извођача (у овом случају самог аутора).

Мирослав Миша Савић се представља делима **10 за гонг** и **10/III-1a** (гонг, кашњене са магнетофонским тракама). **Савић** у арапском броју **10** налази основни принцип у коме постоје серије од **10** произвољно изабраних звучних структура у трајању од по једног минута.

У свакој случају **Опус 4** се и на овом албуму експонира кроз нови естетско-музички плурализам, који је неприхватљиво слушати, односно оцењивати према постојећим вредносним категоријама, будући да је реч о (пре свега, позитивним) напорима у трагању за новим звуком у оквиру звучног, односно проширеног медија.

Истраживачке способности

Ансамбл за другу нову музику који делује у оквиру програмске концепције музичке редакције СКЦа представља заправо нову генерацију музичара (**Олига Антић**, **Љубомир Дмитријевић**, **Милимир Драшковић**, **Немад Јелћ**, **Нада Колуџија**, **Анђелка Марјановић**, **Лазаров Миодраг Пасху**, **Боривоје Павићевић**, **Раул Ригнол**, **Татјана Шурев**, **Владимир Тошћ**, **Морис Вит**), која је спремна да прихвати нове идеје и стремљења у музичкој уметности. Албум којим се представљају садржи дела такзване минималне музике која се појавила 60-тих година у САД (а 70-тих година је и код нас стекла своје поклонике), чије је основно обележје редукција тоנסког материјала, непрестано понављање малих мелодијских и ритмичких фрагмената кроз строго одређене процесе у организацији структуре и форме дела. На плочи се налазе дела америчког композитора, минималисте **Роберта Морана** (**Spin Agian** и **The Last Station of the Albatross**), као и минималистички радови **В. Тошћа** (**Фузџа**) и **М. Драшковића** (1—12).

На крају, требало би подвући и својерсну издавачку храброст **Дискоса**, потпомогнуту већ познатим СКЦ-овским радикализмом, јер ова едницја тешко да може да се схвати као финансијски погодак. Међутим, допринос нашој култури је од непроцењивог значаја, будући да нам у датом тренутку указује на групу уметника која би у неком ширем историјском контексту могла да се схвати као „нова млада“ Београдска школа стваралача и извођача-гумача, у којој свако даје оно своје најбоље, профилирано кроз заједничку, јединствену бригу за нови звук.

Ослобођена страха

Чињеница да се у нашој земљи једино пијанисткиња **Нада Колуџија** доследно и „без страха“ упушта у авантуре као што су цело-вечерњи реситали на којима је до сада чезувно надахнуто представљала композиторе XX века, довољно јасно интонира смер у коме се креће наша репродуктивна уметност. Уколико пре њена уметност добија стваралачки карактер, о чему сведочи и албум са композицијама за препарирани клавир америчког композитора **Johna Cagea**, једне од централних фигура музике XX века. **Београђани** су иначе тек 1980. имали прилику да укључе чују препарирани клавир, како га је замислио **Cage**, захваљујући **Нади Колуџији**, како су **Сонате** и **интерлудијуми**, који се налазе и на плочи, настали пре нешто више од тридесет година. Исто се односи и на **Музику за Marcela Duchampa**, дело које се такође налази на овом албуму, а које је посвећено сликару који је у ликовну уметност укључио оно што и **Cage** за музику.

Неуобичајено интересовање (за домаће прилике) **Наде Колуџије** за извођење савремене музике можда се најбоље може образложити цитатом из њеног коментара који се налази на унутрашњим корицама албума: „Садржај музичког дела данас често је веома дубок и његово разумевање поред интересовања захтева и упорност, а пре свега ослобођеност од страха према новом, што је последица проширивања чулног, емотивног, интелектуалног и психичког потенцијала једног бића, што треба да нам буде стално присутан задатак у животу и изван музике, док ће нам она помоћи да га испунимо брже.“